

**ИСТОРИЈА V РАЗРЕД
ДНЕВНЕ ПРИПРЕМЕ НАСТАВНИКА**

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН РАДА

Ред.бр.	НАСТАВНА ТЕМА	Стандарди	Број часова обраде	Број часова утврђивања и система-тизације	УКУПНО
1.	Увод (Шта је историја)	111/112/113/114/ 115/116/1110/123/ 216/222/311/321	3	3	6
2.	Праисторија	112/113/116/1110/ 124/125/126/222/ 321	1	1	2
3.	Стари век	111/114/115/116/ 118/119/1110/121/ 122/123//124/125// 211/212/213/214/ 216/221/222/224/ 225/311/313/314/ 316/326	14	14	28
	УКУПНО		18	18	36

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН РАДА

Редни број часа	Наставна јединица	Стандарди	Тип часа
1.	Прошлост	111/112/1110/123	Обрада
2.	Прошлост	111/112/1110/123	Утврђивање
3.	Време	111/114/115/216	Обрада
4.	Време	111/114/115/216	Утврђивање
5.	Историја, наука о прошлости	112/113/115/16/1110/216/222	Обрада
6.	Историја, наука о прошлости	112/113/115/16/1110/216/22/311/321	Систематизација
7.	Праисторија	112/113/116/1110/124/222	Обрада
8.	Праисторија	112/113/116/1110/124/125/126/222/321	Утврђивање
9.	Државе и друштва Старог истока	115/116/118/1110/121/122/124/216/222	Обрада
10.	Државе и друштва Старог истока	115/116/118/1110/121/122/123/124/222/311	Утврђивање
11.	Култура народа Старог истока	116/118/1110/123/214/216/221/222	Обрада
12.	Државе, друштва и културе народа Старог истока	116/118/1110/123/214/216/212/222/312/316	Систематизација
13.	Најстарији период грчке историје	111/119/1110/122/124/212/221/222/322	Обрада
14.	Најстарији период грчке историје	111/119/1110/122/124/212/216/221/222/311/313/316	Утврђивање
15.	Грчки полиси	111/114/116/118/119/121/124/216/321	Обрада
16.	Грчки полиси	125/211/214/221/316	Утврђивање

17.	Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат	111/119/1110/ 124/127/216/2 23	Обрада
18.	Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат	121/125/128/2 24/311/316/32 6	Утврђивање
19.	Грчка култура (религија и уметност)	116/118/1110/ 123/214/216/2 21/222	Обрада
20.	Грчка култура (књижевност, наука, свакодневни живот)	116/118/1110/ 121/123/214/2 16/221/222	Обрада
21.	Грчка култура	212/213/214/3 12/314	Утврђивање
22.	Стара Грчка	121/125/128/2 11/212/213/21 4/216/221/224 /311/312/313/ 314/316/326	Систематиза ција
23.	Хеленистичко доба и његова култура	111/119/121/1 24/212/216/31 5	Обрада
24.	Хеленистичко доба и његова култура	1110/211/221/ 222/313/316	Систематиза ција
25.	Оснивање и успон Рима	111/119/1110/ 122/124/212/2 21/222/322	Обрада
26.	Оснивање и успон Рима	111/119/1110/ 122/124/212/2 16/221/222/31 1/313/316/322	Утврђивање
27.	Рим –светска сила старог века	111/114/116/1 18/119/121/12 4/216/321	Обрада
28.	Рим –светска сила старог века	111/114/116/1 18/119/121/12 4/125/211/214 /216/221/316/ 321	Утврђивање
29.	Рим у доба царства	111/119/1110/ 124/127/216/2 23	Обрада
30.	Рим у доба царства	121/125/128/3 11/316	Утврђивање
31.	Култура старог Рима	116/118/1110/ 121/123/124/2 21/222	Обрада
32.	Култура старог Рима	212/213/214/3 12/314	Утврђивање
33.	Појава и ширење хришћанства	115/116/118/1 19/1110/121/1	Обрада

		24/214	
34.	Појава и ширење хришћанства	127/211/216/3 13	Утврђивање
35.	Пропаст и пад Западног римског царства	115/119/1110/ 121/124/212/2 16/311	Обрада
36.	Стари Рим	121/125/126/2 11/216/221/31 3/316	Систематизација

ЛИТЕРАТУРА:

Историјски извори и литература за наставнике

- Амијан Марцелин, *Историја*, прев. М. Милин, Београд 1998.
- Апијан, *Римски грађански ратови*, прев. Б. М. Стевановић, Београд 1991.
- Диодор са Сицилије, *Историјска библиотека*, прев. М. Рицл, Нови Сад 1998.
- Ђурић М., *Историја старих Грка до смрти Александра Македонског у одабраним изворима*, Београд 1975.
- *Еп о Гилгамешу*, прев. В. Кошутећ, Београд 1996.
- Гај Јулије Цезар, *Галски рат, Грађански рат*, прев. А. Тузлић, Нови Сад 1980.
- Корнелије Тацит, *Анали*, прев. Љ. Црепајац, Београд 1970.
- Корнелије Тацит, *Хисторије*, прев. Ј. Миклић, Загреб 1987.
- Ксенофонт, *Анабаза*, прев. М. Поповић, Београд 2002.
- Ксенофонт, *Хеленска историја*, прев. М. Душанић, Нови Сад 1980.
- Тит Ливије, *Историја Рима од оснивања Града I-II*, прев. М. Мирковић, Београд 1991- 1995.
- Плутарх, *Славни ликови антике I- II*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1987.
- Плутарх, *Упоредни животописи I -III*, прев. З. Дукат, Загреб 1988.
- Полибије, *Историје I- II*, прев. М. Рицл, Нови Сад 1988.
- Транквил, *Повијест дванаест римских царева*, прев. С. Хосу, Ријека 1975.
- Тукидид, *Историја Пелопонеског рата*, прев. Д. Обрадовић, Београд 1999.
- Херодот, *Историја I- II*, прев. М. Арсенић, Нови Сад 1980.
- Хомер, *Илијада*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1985.
- Хомер, *Одисеја*, прев. М. Ђурић, Нови Сад 1985.
- Будимир, М.- Флашар, М., *Преглед римске књижевности*, Београд 1963.
- Буркхарт, Ј., *Доба Константина Великог*, Нови Сад 2006.
- Гарашанин, М., *Праисторија*, Београд 1982.
- Гримал, П., *Римска цивилизација*, Београд 1968.
- Ђурић, М., *Историја хеленске књижевности*, Београд 1986.
- Замаровски, В., *Тајне царства Хетита*, Загреб 1965.
- *Илустрована историја света I: Стари свет*, Београд 1983.
- *Историја приватног живота I: Од Римског царства до 1000. године*, Београд 2000.
- Каркопино, Ж., *Рим у раздобљу највишег успона Царства*, Загреб 1981.
- Крајсиг, Х., *Повијест хеленизма*, Загреб 1987.
- Крамер, С. Н., *Хисторија почиње у Сумеру*, Загреб 1966.
- Курт, А., *Стари исток I- II*, Београд 2004.
- Лисичар, П., *Грци и Римљани*, Загреб 1971.
- *Ликови старог Египта*, Београд 2005.
- Машкин, Н. А., *Историја старог Рима*, Београд 1985.
- Монте, П., *Египат у доба Рамзеса*, Загреб 1978.
- *Оксфордска историја библијског света*, Београд 2006.
- *Оксфордска историја Грчке и хеленистичког света*, Београд 1999.
- *Оксфордска историја старог Египта*, Београд 2004.
- *Оксфордска историја римског света*, Београд 1999.
- Папазоглу, Ф., *Историја хеленизма. Владавина Александра Великог. Доба дијадоха*, Београд 1995.
- *Рађање европске цивилизације. Грчка и Рим*, Београд 1967.
- Ростовцев, М., *Историја Старог света*, Нови Сад 1990.

- Срејовић, Д., *Лепенски Вир*, Београд 1969.
- Срејовић, Д., *Уметност Лепенског Вири*, Београд 1983.
- Срејовић, Д.- Цермановић, А., *Речник грчке и римске митологије*, Београд 1979.
- Струве, В. В.- Калистов, Д. П., *Стара Грчка*, Сарајево 1969.
- Фласелијер, Р., *Грчка у доба Перикла*, Загреб 1979.
- Чедвик, Ц., *Микенски свет*, Београд 1980.
- Шаму, Ф., *Грчка цивилизација у архајско и класично доба*, Београд 1967.

Литература за ученике

- Ведерил, С., *Грчка- прочитај и направи*, Београд 2006.
- Ведерил, С., *Египат- прочитај и направи*, Београд 2006.
- Дери, Т., *Откачени Грци*, Београд 2004.
- Дери, Т., *Покварени Римљани*, Београд 2004.
- историјским
- Дечија илустрована енциклопедија, Развој цивилизације, Београд 2005.
- Дудуковић, А., *Приче са хоризонта*, Београд 2006.
- Кандури, К., *Велико истраживање- Историја*, Београд 2005.
- Кандури, К., *Велико истраживање- Праисторија*, Београд 2005.
- Пирсон, Е., *Енциклопедија свезнања XXIII. Стара Грчка*, Београд 2006.
- Харт, Ц., *Енциклопедија свезнања XVII. Стари Египат*, Београд 2006.
- Џејмс, С., *Енциклопедија свезнања XXVI. Стари Рим*, Београд 2006.

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД
БРОЈ ЧАСА: 1.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Прошлост

Лекција: Историја – наука о прошлости (стр. 6-8.)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници –Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.2/1.1.10/1.2.3.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: историја, историчар, историјски извори, писани историјски извори, материјални историјски извори, традиција-усмено предање, архив, библиотека, Музеј, археологија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, даје инструкције за рад, пише на табли, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, описује илустрације и фотографије.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Упознајемо се са ученицима, показујемо им *Уџбеник* (Д. Стефановић, С. Ферјанчић, З. Недељковић, *Историја за пети разред основне школе са читанком и радном свеском*), који им је потребан за овај предмет и упознајемо их са садржајем наставе историје у петом разреду.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Са ученицима разговарамо о томе шта је то прошлост, зашто је људе занимала прошлост, да ли су сви догађаји из прошлости подједнако важни, да ли они имају прошлост и које би делове своје прошлости истакли? Објашњавамо им да је историја наука која проучава прошлост људског друштва и да треба да одговори на питања шта,

где, када, како и зашто се нешто догодило. За историчаре су најважнији узроци и последице неког догађаја. Објашњавамо шта су историјски извори, како се деле и где се чувају. Од ученика тражимо да на илустрацијама у *Уибенику* на странама 6. и 7. одреде којој групи историјских извора припада приказано. Са ученицима разговарамо о музејима, библиотекама, архивима, питамо их знају ли шта значи реч археологија?

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

На табли записујемо кратке тезе са часа, а ученици их преписују. Задајемо домаћи задатак да до следећег часа сви посете један музеј или библиотеку у месту у којем живе или школску библиотеку.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Прошлост

- Историја - прошлост

- Историја = људи + простор + време

- Питања: ко (шта), где, када, како, зашто?

- Историја- наука која проучава прошлост људског друштва од појаве човека до данас

- Историјски извори: писани, материјални, усмени (традиција), визуелни

- музеј, библиотека, архив, археологија

ПРЕДМЕТ: Историја

НАСТАВНИК:

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД (ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА)

БРОЈ ЧАСА: 2.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Прошлост

Лекција: Историја – наука о прошлости (стр. 6-8.)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.2/1.1.10/1.2.3.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: историја, историчар, историјски извори, писани историјски извори, материјални историјски извори, традиција-усмено предање, архив, библиотека, Музеј, археологија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, подвлачи делове текста, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Разговарамо са ученицима да ли су посетили неки музеј или библиотеку и шта су тамо видели? Питамо их које су врсте историјских извора препознали? Тражимо да наброје што више историјских извора и да одреде којим врстама припадају.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Од ученика тражимо да у својим свескама одговоре на питања и реше задатке из *Уџбеника*, на страни 8, радећи у паровима. Пар који први заврши добија речник и задатак да у њему пронађе значење речи археологија.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици читају одговоре на питања и решење задатака, упоређују их, допуњују или исправљају. Све ученике питамо које би историјске изворе користили када би писали о историји своје породице. Један од ученика из речника чита значење речи археологија. На крају часа оцењујемо најактивније ученике, а на табли записујемо значење речи археологија.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Прошлост

- Археологија- наука која проучава материјалне остатке људског друштва

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД (ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА)
БРОЈ ЧАСА: 3.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Време

Лекција: Време (стр. 9-11.)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети и примењивати временске одреднице: датум, година и деценија умети да дефинише и знати дужину трајања века и миленијума, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.4/1.1.5/2.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хронологија, ера, хришћанска (нова) ера, предхришћанска (стара) ера, датум, миленијум, век, деценија, година.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Разговарамо са ученицима шта је то датум и из чега се он састоји. Покушавамо да откријемо зашто су и како људи у прошлости рачунали и мерили време.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Објашњавамо ученицима појмове: хронологија, ера, предхришћанска (стара) ера, хришћанска (нова) ера. На часовнику читавамо јединице за мерење времена. Затим тражимо од ученика да одреде дужину трајања дана, године, деценије, века или столећа, миленијума. Упознајемо ученике са начинима мерења и рачунања времена у прошлости на Старом истоку, у Грчкој, у Риму, Византији, средњовековној Србији, код Муслимана.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

На табли записујемо кратке белешке, а ученици их преписују. Питамо неке од ученика да кажу датум свог рођења и одреде делове из којих се он састоји. Оценићемо најактивније ученике и задајемо да за домаћи задатак реше 1, 2. и 3. задатак из *Уџбеника* на страни 15.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Време

- Датум = дан + месец + година
- **Хронологија**- наука која нам помаже да разумемо начине рачунања времена у прошлости
- **Хришћанска (нова ера), предхришћанска (стара ера)**
- **миленијум, век (столеће), деценија, година**

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД (ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА)
БРОЈ ЧАСА: 4.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Време

Лекција: Време (стр. 9-11.)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети и примењивати временске одреднице: датум, година и деценија умети да дефинише и знати дужину трајања века и миленијума, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.4/1.1.5/2.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хронологија, ера, хришћанска (нова) ера, предхришћанска (стара) ера, датум, миленијум, век, деценија, година.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из литературе, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, проверава домаће задатке.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Питамо ученике да ли су урадили домаћи задатак, а они затим гласно читају одговоре, пореде их, допуњују или исправљају.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученике делимо у групе и задајемо им да заједнички реше 2. задатак и прочитају текст и одговоре на питања 1. задатка у *Уџбенику* на 16. страни. Упознајемо их да ћемо на крају часа вредновати брзину и тачност решених задатака.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици гласно саопштавају резултате, пореде их, допуњују и размењују одговоре. Наставник оцењује ученике најбрже групе, као и оне која је имала најпрецизније одговоре. Затим читамо текстове: *Кинески календар* и *Астрономи Вавилона* из *Уџбеника*, стране 9. и 10. и разговарамо о њима.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Време

- Решити задатак 1. и 2. из Уџбеника, на 16. страни

ПРЕДМЕТ: Историја

НАСТАВНИК:

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД (ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА)

БРОЈ ЧАСА: 5.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Историја- наука о прошлости

Лекција: Реконструисање прошлости – историографија (стр. 12-13)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети и примењивати временске одреднице: датум, година и деценија, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да разликује историјске изворе праисторије и историје, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке праисторије и епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима праисторије: Ученик ће: знати и разумети класификацију на праисторију и историју.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати и разумети класификацију на стари век, средњи век, нови век и савремено доба, знати време трајања старог, средњег, новог века и савременог доба.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.2/1.1.3/1.1.5/1.1.6/1.1.10/2.1.6/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: историја – друштвена наука, периодизација, праисторија, стари век (античко доба), средњи век, нови век, савремено доба, Херодот, Тит Ливије, узроци, последице.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, задаје домаћи задатак

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Са ученицима започињемо разговор о томе зашто су људи од давнина догађаје памтили и записивали. Упознајемо их са узроцима и последицама неких догађаја, са оцем историје- Херодотом и римским историчарем Титом Ливијем.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Делимо ученике у три групе, а свака има задатак да прочита по један одељак из *Уџбеника*: Хронолошка подела прошлости- периодизација, Историја – „учитељица живота”, Херодот, на страни 13. и да на крају часа упознају одељење са садржајем њиховог дела текста.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици свих група реферишу о садржају својих одељака из *Уџбеника*, а затим уз њихову помоћ пишемо кратке белешке на табли. Разговарамо о томе како они тумаче изреку старих Римљана да је историја „учитељица живота“. На крају часа оценићемо најактивније ученике. За домаћи задатак ученици треба да одговоре на питања и реше задатке из *Уџбеника* на 13. страни.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Историја- наука о прошлости

- Херодот – „отац историје“
- Тит Ливије – римски историчар
- Време пре проналаска писма називамо праисторијом
- Време после проналаска писма називамо историјом
- Праисторија: 1. камено доба, 2. метално доба
- Историја: 1. стари век, 2. средњи век, 3. нови век, 4. савремено доба

ПРЕДМЕТ: Историја

НАСТАВНИК:

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: УВОД (ШТА ЈЕ ИСТОРИЈА)

БРОЈ ЧАСА: 6.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Историја- наука о прошлости

Лекције: Историја- наука о прошлости (стр. 6-8), Време (стр. 9-11), Реконструисање прошлости – историографија (стр. 12-13)

ТИП ЧАСА: систематизација

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети и примењивати временске одреднице: датум, година и деценија умети да дефинише и знати дужину трајања века и миленијума, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да разликује историјске изворе праисторије и историје, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке праисторије и епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима праисторије: Ученик ће: знати и разумети класификацију на праисторију и историју.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати и разумети класификацију на стари век, средњи век, нови век и савремено доба, знати време трајања старог, средњег, новог века и савременог доба.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање. Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.2/1.1.3/1.1.5/1.1.6/1.1.10/2.1.6/2.2.2/3.1.1/3.2.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: прошлост, историја, историјски извори, врсте историјских извора, датум, хронологија, ера, деценија, век, миленијум, историчар, археологија, Херодот, Тит Ливије, периодизација.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из историјског извора, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, користи уџбеник, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Са ученицима разговарамо о кључним појмовима, као што су: прошлост, историја, историјски извори, врсте историјских извора, датум, хронологија, ера, деценија, век, миленијум, историчар, археологија, Херодот, Тит Ливије, периодизација.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученици у паровима одговарају на 1. питање из *Уџбеника* на страни 14, записујући одговоре у својим свескама.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици читају своје одговоре, допуњују их и исправљају. Гласно читамо одломке текста из Историје Херодота и Тита Ливија из *Уџбеника* на 17. страни и тражимо да одговоре на постављена питања. На крају часа оцењујемо оне који су били најактивнији.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Историја- наука о прошлости

- прошлост, историја, историјски извори, врсте историјских извора, датум, хронологија, ера, деценија, век, миленијум, историчар, археологија, Херодот, Тит Ливије, периодизација

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: ПРАИСТОРИЈА
БРОЈ ЧАСА: 7.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Праисторија

Лекције: Праисторија (стр. 20-24), Праисторијске културе на простору централног Балкана (стр. 25-27)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да разликује историјске изворе праисторије и историје, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке праисторије.

Упознавање са временским и просторним оквирима праисторије: Ученик ће: знати временске оквира праисторије, знати и разумети класификацију на праисторију и историју, знати и разумети класификацију на камено и метално доба, знати и разумети класификацију на старије и млађе камено доба и на бакарно, бронзано и гвоздено доба, знати да на карти света покаже Африку, Азију, Европу и правце сеоба људи у праисторији.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.2/1.1.3/1.1.6/1.1.10/1.2.4/2.2.2

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Африка, Европа, Азија, камено доба, старије камено доба, млађе камено доба, метално доба, бакарно доба, бронзано доба, гвоздено доба, чопор (хорда), сојенице, земунице, Лепенски вир, Винча, Старчево.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује,

оцењује, користи историјске карте, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Са ученицима разговарамо о томе како се дели прошлост људског друштва и који је период људске прошлости најдуже трајао. Упознајемо их са праисторијом, њеним трајањем и поделом.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Уз посматрање и анализу илустрација из *Уџбеника* на странама 20-24, са ученицима разговарамо о постанку човека, његовом изгледу и развоју. На карти света ученици показују Африку и правце сеоба првобитних људи, према Европи и Азији. Разговарамо о начину живота, исхрани, стаништима првобитних људи. Питамо их зашто су људи живели у заједницама, како су упознали ватру, чему им је служила, када, како и зашто су почели да обрађују земљу, припитомљавају животиње, како су се појавила прва занимања. Говоримо о периодизацији праисторије и о веровању првобитних људи.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Објашњавамо ученицима да је простор на којем ми данас живимо био насељен још у праисторији (Лепенски Вир, Старчево, Винча). Тражимо да у *Уџбенику* на 27. страни, на карти, пронађу ове локалитете. На табли исписујемо кратке белешке и оцењујемо најактивније ученике. За домаћи задатак ученици треба да ураде задатак из *Уџбеника* на 29. страни.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Праисторија

- Подела праисторије: 1. камено доба (старије и млађе)
2. метално доба (бакарно, бронзано, гвоздено)
- Сакупљање плодова, лов, риболов, проналазак ватре, сточарство, земљорадња, појава првих занимања
- Чопор (хорда), земунице, сојенице
- Лепенски Вир, Старчево, Винча

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: ПРАИСТОРИЈА
БРОЈ ЧАСА: 8.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Праисторија

Лекције: Праисторија (стр. 20-24), Праисторијске културе на простору централног Балкана (стр. 25-27)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети и примењивати временске одреднице: датум, година и деценија умети да дефинише и знати дужину трајања века и миленијума, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке, упознати основне помоћне историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да разликује историјске изворе праисторије и историје, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке праисторије и епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима праисторије: Ученик ће: знати временске оквире праисторије, знати и разумети класификацију на праисторију и историју, знати и разумети класификацију на камено и метално доба, знати и разумети класификацију на старије и млађе камено доба и на бакарно, бронзано и гвоздено доба, знати да на карти света покаже Африку, Азију, Европу и правце сеоба људи у праисторији.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати и разумети класификацију на стари век, средњи век, нови век и савремено доба, знати време трајања старог, средњег, новог века и савременог доба, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, знати да направи хронолошку табелу, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.2/1.1.3/1.1.6/1.1.10/1.2.4/1.2.5/1.2.6/2.2.2/3.2.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Африка, Европа, Азија, праисторија, камено доба, метално доба, чопор (хорда), сојенице, земунице, земљорадња, сточарство, плуг, разбој, грнчарско коло, Лепенски вир, Винча, Старчево.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи кључне појмове, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Проверавамо да ли су ученици разумели кључне појмове: праисторија, камено доба, метално доба, сојеница, земуница, земљорадња, сточарство, плуг, разбој, грнчарско коло, Лепенски Вир, Старчево, Винча.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Ученицима задајемо да из *Уџбеника* одговоре на питања 1, 3. и 2. на странама 28, 30. и 31, записујући одговоре у своје свеске. На карти, на 27. страни *Уџбеника*, да пронађу налазишта из старијег, млађег каменог доба и из металног доба, као и да заокруже праисторијска налазишта на централном Балкану – Лепенски Вир, Старчево и Винчу, да на географској карти света покажу континенте Африку, Европу и Азију.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Ученици читају одговоре на питања, допуњавају их, исправљају, показују локалитете на карти *Уџбеника* и показују континенте на географској карти света. Наставник ће оценити најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Праисторија

- Одговорити на питања: 1. (страница 28), 3. (страница 30) и 2. (страница 31)

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 9.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Државе и друштва Старог истока
Лекције: Државе Старог истока (стр. 34-38), Друштва Старог истока (стр. 39-42)
ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе.

СТАНДАРДИ: 1.1.5/1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.1/1.2.2/1.2.4/2.1.6/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Мала Азија, Левант, Месопотамија, Египат, Нил, делта, фараон, аристократија, робови, Тигар, Еуфрат, Сумерци, Гилгамеш, Акађани, Саргон, Вавилон, Хамураби, Асирци, Персија, феничански градови, Јевреји, Јерусалим, Хетити.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује,

оцењује, чита одломак из историјског извора, користи историјске карте, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, бележи непознате појмове, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Упознајемо ученике са појмом Стари исток, показујемо им ту територију на географској карти, а они треба да је препознају у *Уџбенику* на карти, на страни 36.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Говоримо о реци Нил, настанку државе у Египту, подели друштва, фараонима, свакодневном животу у старом Египту. Објашњавамо појам Месопотамија, помињемо Тигар и Еуфрат, Сумерце, Акађане, Вавилон, Асирију, поделу друштва, свакодневни живот у Месопотамији. Говоримо о Персији, државама Леванта и о Хетитима. Тражимо од ученика да размисле колики су утицај имале реке Нил, Тигар и Еуфрат на живот људи Старог истока.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Наставник чита одломак из Хамурабијевог законика на страни 52. *Уџбеника* и тражи од ученика да процене колико је строг он био и које су казне биле предвиђене за неке преступе. Записаћемо кратке белешке на табли и оценити најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Државе и друштва Старог истока

- Стари исток- територија од Мале Азије, Египта, Леванта, Ирака и дела Ирана
- Градови-државе и државе: Египат, Урук, Акадско царство, Асирија, Персија, Феникија, Израел, Хетитска држава
- Велике реке: Нил, Тигар, Еуфрат
- Подела друштва: владар, аристократија, слободни људи, робови

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 10.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Државе и друштва Старог истока
Лекције: Државе Старог истока (стр. 34-38), Друштва Старог истока (стр. 39-42)
ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоја, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да уочи различитост свакодневице унутар исте друштвене групе (отац породице, жена, дете), бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада. Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.5/1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.1/1.2.2/1.2.3/1.2.4/2.2.2/3.1.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Мала Азија, Левант, Месопотамија, Египат, Нил, делта, фараон, аристократија, робови, Тигар, Еуфрат, Сумерци, Гилгамеш, Акађани, Саргон, Вавилон, Хамураби, Асирци, Персија, феничански градови, Јевреји, Јерусалим, Хетити.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, описује илустрације и фотографије, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Проверавамо да ли ученици знају да на географској карти покажу територију Старог истока и да ли на карти у *Уџбенику*, на страни 36. знају да одреде територије држава Старог истока.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Ученици ће индивидуално одговорати на питања и решавати задатке на странама 38. и 42. из *Уџбеника*, записујући их у своје свеске, посматрајући и илустрације дате уз текст лекција.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици ће заменити своје свеске и уз помоћ наставника проверити одговоре. На основу илустрација и текста *Уџбеника* тражимо да ученици опишу свакодневни живот становника Египта и Месопотамије. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Државе и друштва Старог истока

- Одговорити на питања из *Уџбеника*, на странама 38. и 42.

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 11.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Култура народа Старог истока

Лекција: Култура и наука народа Старог истока (стр. 43-47)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија и јудаизма у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, учити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-

последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.3/2.1.4/2.1.6/2.2.1/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: легенде, Ре, Озирис, Хатхор, мумифицирање, пирамиде, Кеопс, Кефрен, Микерин, Гиза, зигурат, Енлил, Мардук, Иштар, Јахве, Библија, Стари завет, клинопис, хијероглифи, папирус, алфабет.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Укратко обнављамо претходну наставну јединицу Државе и друштва Старог истока и неки од ученика на географској карти света показују простор који је обухватао Стари исток.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Делимо ученике у три групе чије су теме: Веровања народа Старог истока; Писменост на Старом истоку и Научна знања народа Старог истока; Египат и Месопотамија. Све групе имају задатке да: из *Уџбеника* прочитају део текста који се односи на њихову тему, укратко напишу најважније белешке за своју тему, издвоје и објасне непознате појмове, знају да препричају садржај своје теме користећи илустрације, на странама 43-47.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици све три групе редом читају наслове својих тема и решења задатака, а могу једни другима постављати и питања. Оценићемо најактивније ученике, а за домаћи задајемо да се одговори на питања из *Уџбеника* на странама 48-51.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Култура народа Старог истока

- легенде, Ре, Озирис, Хатхор, мумифицирање, пирамиде, Кеопс, Кефрен, Микерин, Гиза, зигурат, Енлил, Мардук, Иштар, Јахве, Библија, Стари завет, клинопис, хијероглифи, папирус, алфабет

ПРЕДМЕТ: Историја

НАСТАВНИК:

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК

БРОЈ ЧАСА: 12.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Државе, друштва и култура народа Старог истока

Лекције: Државе Старог истока (стр. 34-38), Друштва Старог истока (стр. 39-42), Култура и наука народа Старог истока (стр. 43-47)

ТИП ЧАСА: систематизација

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија и јудаизма у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе (писмо, календар...), познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да уочи различитост свакодневице унутар исте друштвене групе (отац породице, жена, дете), бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, знати да направи хронолошку табелу, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.3/2.1.4/2.1.6/2.1.2/2.2.2/3.1.2/3.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Мала Азија, Левант, Месопотамија, Египат, Нил, делта, фараон, аристократија, робови, Тигар, Еуфрат, Сумерци, Гилгамеш, Акађани, Саргон, Вавилон, Хамураби, Асирци, Персија, феничански градови, Јевреји, Јерусалим, Хетити, Ре, Озирис, Хатхор, мумифицирање, пирамиде, Кеопс, Кефрен, Микерин, Гиза, зигурат, Енлил, Мардук, Иштар, Јахве, Библија, Стари завет, клинопис, хијероглифи, папирус, алфabet.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, учествује у раду у паровима, користи уџбеник, препричава, бележи кључне појмове, износи резултате групног рада, износи резултате рада у пару, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученицима постављамо следећа питања и задатке: 1. Коју територију називамо Старим истоком? Пронађите је на географској карти света. 2. У чему је био значај реке Нил за Египат? Пронађите Нил на географској карти света. 3. Који су народи живели на простору Месопотамије? 4. Како се звао први персијски владар? 5. Који су најзначајнији феничански градови? 6. Када је створена држава Јевреја? 7. Где је настала Хетитска држава? 8. Каква је била религија народа Старог истока? 9. Којим писмима су се служили народи Старог истока? Одговоре треба да дају сажето у писаној форми, радећи у паровима.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Играмо игру препознавања, у којој ученици треба да одређене појмове препознају и повежу са Египтом или Месопотамијом. Делимо их у три групе, а победник ће бити она група која препозна највећи број појмова и сакупи највећи број поена. Појмови могу бити следећи: Тигар, фараон, Еуфрат, Иштар, Гиза, бог Ре, Азија, Африка, Сумерци, Мардук, зигурат, мумифицирање, Микерин, хијероглифи, Хамураби, пирамиде, папирус, Вавилон, Асирци, Рамзес II, бог Енлил, Саргон, Нил, Кеопс, клинопис, Озирис, Кефрен, везир, Хатхор, Акађани...

ЗАВШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Проглашавамо победника у игри препознавања, а затим тражимо одговоре на задатке постављене на почетку часа. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Државе, друштва и култура народа Старог истока

- Појмови: Тигар, фараон, Еуфрат, Иштар, Гиза, бог Ре, Азија, Африка, Сумерци, Мардук, зигурат, мумифицирање, Микерин, хијероглифи, Хамураби, пирамиде, папирус, Вавилон, Асирци, Рамзес II, бог Енлил, Саргон, Нил, Кеопс, клинопис, Озирис, Кефрен, везир, Хатхор, Акађани.

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА:13.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Најстарији период грчке историје

Лекција: Најстарији период грчке историје (стр. 56-61)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, чему служе и где се чувају, знати и разумети класификацију историјских извора, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока и Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.2/1.2.4/2.1.2/2.2.1/2.2.2/3.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Средоземно море, Црно море, Егејско море, Грчка (Хелада), Грци (Хелени), Крит, Кносос, Минос, минојска епоха, линеарно писмо А, Минотаур, Ахајци, Пелопонез, Микена, микенска епоха, Пилос, Тиринт, линеарно писмо Б, Хомер, хомерско доба, „Илијада“, Троја, Тројански рат, „Одисеја“, Јонци, Еолци, Дорци, Дорска сеоба, колонизација, колоније, Сицилија, Сиракуза, варвари.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Разговарамо са ученицима о Криту, Кнососу, Миносу, минојској епохи, Минотауру. Тражимо од ученика да у *Уџбенику* на карти, на страни 59. пронађу Крит, а затим да га покажу и на географској карти Европе.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Саопштавамо ученицима да су грчка племена била: Ахајци, Јонци, Дорци и Еолци. Упознајемо их са Ахајцима, Микеном, микенском епохом. У *Уџбенику*, на карти на 59. страни треба да пронађу Пелопонез и Микену. Разговарамо о Хомеру, „Илијади“, „Одисеји“ и Тројанском рату. Ученици на карти на 59. страни проналазе Троју. Говоримо о Дорској сеоби и о Хомерском добу. Ученицима задајемо задатак да прочитају одељак: Велика грчка колонизација, на странама 60-61. *Уџбеника* и да анализирају карту на 61. страни.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Питамо ученике: Шта су колоније, Када је био врхунац колонизације, Које територије су населили Хелени, Шта су били узроци сеоба? Тражимо да на карти на 61. страни и на географској карти ученици покажу територије које су Грци населили. Написаћемо кратке белешке на табли, оценићемо најактивније ученике. Задајемо домаћи задатак, да се одговори на питања и реше задаци на 61. страни.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Најстарији период грчке историје

- Крит, Кносос, краљ Минос
- Грчка (Хеленска) племена: Ахајци, Јонци, Еолци, Дорци
- Ахајци, Микена
- Полис- град-држава у старој Грчкој
- Тројански рат, Хомер, „Илијада“, „Одисеја“
- Дорска сеоба
- Велика грчка колонизација

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 14.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Најстарији период грчке историје

Лекција: Најстарији период грчке историје (стр. 56-61)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама старе Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског

процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.2/1.2.4/2.1.2/2.1.6/2.2.1/2.2.2/3.1.1/3.1.3
3.1.6

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Средоземно море, Црно море, Егејско море, Грчка (Хелада), Грци (Хелени), Крит, Кносос, Минос, минојска епоха, линеарно писмо А, Минотаур, Ахајци, Пелопонез, Микена, микенска епоха, Пилос, Тиринт, линеарно писмо Б, Хомер, хомерско доба, „Илијада“, Троја, Тројански рат, „Одисеја“, Јонци, Еолци, Дорци, Дорска сеоба, колонизација, колоније, Сицилија, Сиракуза, варвари.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, даје инструкције за рад, пише на табли

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи кључне појмове

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Од ученика тражимо да прочитају текст: Мит о Минотауру на 57. страни *Уџбеника* и погледају илустрације на странама 56-61.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Постављамо питања: 1. Ко је био Минотаур? 2. Како је изгледао Минотаур? 3. Шта је лавиринт? 4. Какав је био данак који су Атињани давали Миносу? 5. На који је начин Тезеј успео да прође кроз Минотауров лавиринт? Ученици писмено одговарају на постављена питања, затим гласно читају одговоре, пореде их, допуњују и исправљају.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Играмо игру проналажења парова где сваки ученик извлачи цедуљу са једним појмом и гласно га изговара, трудећи се да пронађе свог пара и са њим седне у клупу. Појмови-парови: Кносос-Минос, Крит-Егејско море, Пилос-линеарно писмо Б, почетак XII века пре н.е.-Тројански рат, Пелопонез-Микена, Мала Азија-Троја, Сицилија-Сиракуза, Дорци-дорска сеоба, варвари-староседеоци, насеобина-колонија, Ахајци-напад на Крит око 1450. године пре н.е., крај микенске епохе – око 1050. године пре н.е., Илијада-Одисеја, средина XI до средина VIII века пре н.е.- хомерско доба, Хомер-грчки песник, пад Троје-дрвени коњ. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Најстарији период грчке историје

- Питања:

1. Ко је био Минотаур?

2. Како је изгледао Минотаур?

3. Шта је лавиринт?

4. Какав је био данак који су Атињани давали Миносу?

5. На који је начин Тезеј успео да прође кроз Минотауров лавиринт?

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 15.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчки полиси

Лекција: Процват грчких полиса (стр. 62-65.)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.4/1.1.6/1.1.8/1.1.9/1.2.1/1.2.4/2.1.6/3.2.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: полис, акропољ, Спарта, Еурота, Лаконија, Пелопонез, Дорци, Пелопонески савез, спартијати, периједи, хелоти, аристократско уређење, базилеуси,

герузија, Народна скупштина, Јонци, Атика, Атина, племство, демос, робови, архонти, ареопаг, Солон, Клистен, демократија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, користи уџбеник, бележи непознате појмове, износи резултате рада у пару, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Показујући на географској карти Европе територију Грчке саопштавамо ученицима да је Грчка претежно планинска земља. На територији Грчке у старом веку створено је више градова-држава који су се називали полиси. Два најзначајнија полиса били су Спарта и Атина.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Ученике делимо у парове од којих ће један прочитати део из *Уџбеника* који се односи на Спарту, а други део који се односи на Атину. Потом постављамо питања и задатке на које треба писмено да одговоре. Питања и задаци: 1. Где је основана Спарта/Атина? 2. У *Уџбенику* на карти, на 59. страни и на географској карти Европе покажите полуострво Пелопонез/Атику. 3. Које грчко племе је основало Спарту/Атину? 4. Како се делило становништво Спарте/Атине? 5. Какво је било државно уређење Спарте/Атине? 6. Која су била основна занимања становника Спарте/Атине?

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици наизменично одговарају на питања о Спарти и Атини, допуњују их и исправљају, а наставник их записује у табелу коју је нацртао на табли. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчки полиси

Спарта	Атина
- полуострво Пелопонез	- полуострво Атика
- Дорци	- Јонци
- спартијати, перијечи, хелоти	- аристократија, демос, робови
- аристократско уређење	- демократско уређење
- ратници (војници)	- земљорадници

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 16.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчки полиси

Лекција: Процват грчких полиса (стр. 62-65)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама старе Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.5/2.1.1/2.1.4/2.2.1/3.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: полис, акропољ, Спарта, Еурота, Лаконија, Пелопонез, Дорци, Пелопонески савез, спартијати, периједи, хелоти, аристократско уређење, базилеуси, герузија, Народна скупштина, Јонци, Атика, Атина, племство, демос, робови, архонти, ареопаг, Солон, Клистен, демократија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате

појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, описује илустрације и фотографије, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученицима задајемо задатак да из *Уџбеника* прочитају текст: Спартанско васпитање на 63. страни и анализирају илустрацију на странама 62-63. Затим разговарамо о томе како су васпитавани спартански дечаки и шта је био циљ таквог васпитања.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученици ће у паровима, писмено у својим свескама, одговорити на питања и решити задатке на 65. страни *Уџбеника*.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Ученици гласно читају одговоре, пореде их, допуњују и исправљају. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчки полиси

- Одговорити на питања и решити задатке на 65. страни *Уџбеника*.

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 17.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат

Лекција: Грчки свет у V веку пре н. е. (стр. 66-70)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама старе Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности-

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.4/1.2.7/2.1.6/2.2.3.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Персија, Мала Азија, Јонски устанак, Грчко-персијски ратови, Атина, Спарта, Дарије, Маратонско поље, Атика, Ксеркс, Термопилски кланац, Леонида, Саламина, Атински поморски савез, Делос, Перикле, Пелопонески рат, Тукидид, флота, копнена војска, Сицилија, Сиркуза, Сицилијска експедиција, Никија, Демостен.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из литературе, користи историјске карте, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Разговарамо са ученицима о томе где су живела племена Персијанаца, који су грчки полиси били најмоћнији и у чему се огледала њихова моћ.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 30 минута)

Наставник гласно чита део из *Уџбеника* који се односи на Грчко-персијске ратове, а ученици пажљиво слушају и посматрају карту на 69. страни *Уџбеника*. Затим постављамо следећа питања и задајемо задатке: 1. Шта је био узрок овог рата? 2. Који је био повод за рат? 3. Које су биле зарађене стране? 4. Када је почео рат? 5. Који су били главни догађаји/битке рата? 6. Покажи на карти места битака/догађаја рата. 7. Ко су биле војсковође овог рата? 8. Када се и како завршио рат? 9. Какве су биле последице рата? 10. Који историјски извори говоре о рату? Ученици одговарају гласно, усмено. Затим читав поступак понављамо са делом текста који се односи на Пелопонески рат, али текст сада чита један ученик.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

На табли исписујемо кратке белешке, оцењујемо најактивније ученике и за домаћи задатак задајемо да се одговори на питања и реше задаци у *Уџбенику* на страни 70.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат

- Грчко-персијски ратови (499-449. година пре н. е.)
- 490. година пре н. е. Маратонска битка
- 480. година пре н. е. Термопилска битка
- Пелопонески рат (431-404. година пре н. е.)
- Атински поморски савез, Пелопонески савез
- Сицилијска експедиција

ПРЕДМЕТ: Историја

НАСТАВНИК:

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК

БРОЈ ЧАСА: 18.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчко-персијски ратови и Пелопонески рат

Лекција: Грчки свет у V веку пре н. е. (стр. 66-70)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.1/1.2.5/1.2.8/2.2.4/3.1.1/3.1.6/3.2.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Персија, Мала Азија, Јонски устанак, Грчко-персијски ратови, Атина, Спарта, Дарије, Маратонско поље, Атика, Ксеркс, Термопилски кланац, Леонида, Саламина, Атински поморски савез, Делос, Перикле, Пелопонески рат, Тукидид, флота, копнена војска, Сицилија, Сиркуза, Сицилијска експедиција, Никија, Демостен.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, износи резултате групног рада, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Ученицима задајемо задатак да прочитају текстове: Маратонска битка и Термопилска битка на 91. страни *Уџбеника*. Затим гласно одговарају на питања која су постављена испод ових текстова и разговарамо о овим биткама Грчко-персијских ратова.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученике делимо у групе са задатком да, на основу текста, илустрација и карте, на странама 66-70. анализирају Грчко-персијске ратове и Пелопонески рат и да размисле о сличностима и разликама између ових ратова и да то запишу.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Групе редом саопштавају резултате свог рада, постављају питања и дискутују. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчко-персијски ратове и Пелопонески рат

- Прочитати текстове: Маратонска битка и Термопилска битка на 91. страни Уџбеника

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 19.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчка култура (религија и уметност)

Лекција: Религија и уметност хеленског света (стр. 71-76)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, учити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.3/2.1.4/2.1.6/2.2.1/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: митови, Олимп, Зевс, Хера, Хад, Посејдон, Дионис, Атина, Арес, Аполон, хероји, Херакле, Олимпијске игре, Пелопонез, храмови, дорски стил, јонски стил, коринтски стил, Атина, Акропољ, Партедон, Ерехтејон, Перикле, Коринт, куриси, коре, Фидија, Мирон.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, даје инструкције за рад, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Ученицима постављамо питања: Које су богове поштовали народи Старог истока, Шта значи појам многобожачка религија (политеизам), Који народ Старог истока је веровао у једног бога?

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Саопштавамо ученицима да су старе Грке повезивали заједнички језик, религија, уметност и наука. Разговарамо о митовима, хеленским боговима и херојима. Затим ученици читају текст: Митска бића на 72. страни *Уџбеника* и разговарамо о особинама ових бића. Затим ће један ученик прочитати део текста: Олимпијске игре, а потом сви анализирају илустрације поред текста, на страни 73. Говоримо ученицима да су Хелени неговали ликовне уметности: архитектуру, вајарство и сликарство. Анализирајући илустрације на страни 74. *Уџбеника*, ученици треба да уоче разлике између три стила у грчкој архитектури. Тражимо да ученици погледају и упореде илустрације у *Уџбенику* на страни 75: Два куроса и Баџач диска.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Пишемо кратке белешке на табли и оцењујемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчка култура (религија и уметност)

- Грчка религија- веровање у више богова (политеизам)
- Грчка божанства: Зевс, Хера, Хад, Посејдон, Дионис, Атина, Арес, Аполон
- Грчки хероји
- Олимпијске игре- 776. година пре н. е.
- Ликовне уметности: 1. архитектура, 2. вајарство, 3. сликарство

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 20.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчка култура (књижевност, наука, свакодневни живот)

Лекција: Књижевност и науке хеленског света (стр. 77-81)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе (писмо), познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да уочи различитост свакодневице унутар исте друштвене групе (отац породице, жена, дете), бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века, бити у стању да разликују различите нивое привредног развоја и наведе узроке, моћи да уочи развојност привредног процеса, бити у стању да разуме утицај привреде на политички, друштвени и културни развој.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.1/1.2.3/2.1.4/2.1.6/2.2.1/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: алфавет, епске песме, лирске песме, Хомер, „Илијада“, „Одисеја“, Илион, Троја, Тројански рат, Ахил, Хектор, Одисеј, Итака, Дионис, драме, комедије, трагедије, позоришта, Есхил, Софокле, Еурипид, Аристофан, Херодот, Тукидид, филозофија, Сократ, Платон, Аристотел, беседништво, Демостен.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, даје инструкције за рад, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Питамо ученике којим су писмима писали народи Старог истока, подсећамо се линеарног писма А, линеарног писма Б и упознајемо их са грчким алфаветом.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Разговарамо о епској и лирској поезији и њиховим разликама. Подсећамо их на Хомера, „Илијаду“ и „Одисеју“. Упознајемо их са драмама: трагедијама и комедијама, Есхилом, Софоклом, Еурипидом и Аристофаном. Подсећамо се хеленских историчара Херодота и Тукидида и њихових дела. Разговарамо са ученицима о филозофији, Сократу, Платону и Аристотелу и о беседништву. Затим ученици треба да прочитају део текста: Свакодневни живот старих Грка и да анализирају илустрације у *Уџбенику* на страни 81.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Разговарамо са ученицима о свакодневном животу старих Грка и исписујемо кратке белешке на табли. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчка култура (књижевност, наука, свакодневни живот)

- Грчки алфавет
- Грчка књижевност: 1. епске песме, 2. лирске песме, 3. драме
- Трагедије: Есхил, Софокле, Еурипид
- Комедије: Аристофан
- Историја: Херодот, Тукидид
- Филозофија: Сократ, Платон, Аристотел
- Говорништво: Демостен

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 21.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Грчка култура

Лекције: Религија и уметност хеленског света (стр. 71-76), Књижевност и науке хеленског света (стр. 77-81)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 2.1.2/2.1.3/2.1.4/3.1.2/3.1.4.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: митови, Олимп, Зевс, Хера, Хад, Посејдон, Дионис, Атина, Арес, Аполон, хероји, Херакле, Олимпијске игре, храмови, дорски стил, јонски стил, коринтски стил, Акропољ, Партеон, Ерехтејон, куриси, коре, Фидија, Мирон, алфавет, епске песме, лирске песме, Хомер, „Илијада“, „Одисеја“, Тројански рат, Ахил, Хектор, Одисеј, Дионис, драме, комедије, трагедије, позоришта, Есхил, Софокле, Еурипид, Аристофан, Херодот, Тукидид, филозофија, Сократ, Платон, Аристотел, беседништво, Демостен.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученицима задајемо задатак да прочитају део из „Одисеје“ (Одисеј и Полифем) из *Уџбеника* и да анализирају илустрацију поред текста на страни 78. Затим разговарамо о овом тексту.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученици у паровима одговарају на питања и решавају задатке, писмено у својим свескама, на странама 76. и 81.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Ученици гласно читају одговоре, пореде их, допуњују, исправљају. Затим ћемо оценити најактивније међу њима.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Грчка култура

- Одговорити на питања и решити задатке на странама 76. и 81. Уџбеника

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 22.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Стара Грчка

Лекције: Најстарији период грчке историје (стр. 56-61), Процват грчких полиса (стр. 62-65), Грчки свет у V веку пре н. е. (стр. 66-70), Религија и уметност хеленског света (стр. 71-76), Књижевност и науке хеленског света (стр. 77-81)

ТИП ЧАСА: систематизација

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група.

Разумевање привредних карактеристика епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике привреде старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.1/1.2.5/1.2.8/2.1.1/2.1.2/2.1.3/2.1.4/2.1.6/2.2.1/2.2.4/3.1.1/3.1.2/3.1.3/3.1.4/3.1.6/3.2.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Средоземно море, Црно море, Егејско море, Грчка (Хеллада), Грци (Хелени), Крит, Кносос, Минос, минојска епоха, Минотаур, Ахајци, Пелопонез, Микена, микенска епоха, Хомер, хомерско доба, „Илијада“, Троја, Тројански рат, „Одисеја“, Јонци, Еолци, Дорци, колонизација, колоније, варвари, спартијати, перијејци, хелоти, аристократско уређење, Атика, Атина, племство, демос, робови, демократија, Грчко-персијски ратови, Перикле, Пелопонески рат, митови, богови, Олимп, хероји, Олимпијске игре, храмови, дорски стил, јонски стил, коринтски стил, алфабет, драме, Херодот, Тукидид, филозофија, беседништво.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Делимо ученике у пет група и свака за тему има једну наставну јединицу која се односи на историју старе Грчке: 1. Најстарији период грчке историје, 2. Грчки полиси, 3. Грчки свет у V веку пре н.е., 4. Религија и уметност старе Грчке, 5. Књижевност и наука старе Грчке.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Свака група ће на основу текстова, илустрација и карата из *Уџбеника*, користећи географску карту Европе смислити по пет питања и задатака, чија ће решења записати.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученици ће у форми квиза одговарати на питања, тако што једна група поставља питања, а остале се по принципу најбржег јављања, подизањем руку, пријављују да на питање одговоре. Наставник ће помагати приликом провере тачности одговора и бележиће поене на табли. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Стара Грчка

1. група: Најстарији период грчке историје
2. група: Грчки полиси
3. група: Грчки свет у V веку пре н. е.
4. група: Религија и уметност старе Грчке
5. група: Књижевност и наука старе Грчке

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 23.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Хеленистичко доба и његова култура

Лекција: Хеленизам (стр. 82-87)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока и Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.2.1/1.2.4/2.1.2/2.1.6/3.1.5.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хеленизам, Александар Велики, Македонија, Филип II, Херонеја, Персија, Граник, Ис, Дарије, Гаугамела, Персеполис, Индија, Индијски океан, Инд, Вавилон, Александрија, Роксана, „свадба Европе и Азије“, хеленистичка култура, Александријска библиотека, Музеј, мозаик.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Постављамо питања: које су ратове Грци водили у V веку пре н.е., какве су биле последице Пелопонеског рата, знате ли ко је био Александар Велики. Тражимо да пронађу Македонију на карти у *Уџбенику*, на 85. страни. Затим их упознајемо са појмом хеленизам и његовим хронолошким оквирима.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Разговарамо са ученицима о Филипу II, бици код Херонеје 338. године пре н.е. и о македонском освајању Грчке. Ученици потом анализирају илустрацију Портрет Александра Великог на страни 82. Један ученик ће из *Уџбеника* наглас прочитати одељке о Александровом походу на Персију и Индију, а остали ће на карти, на страни 85. пратити кретање македонске војске. Затим други ученик наглас чита одељке о Александровој држави, њеном распаду и о хеленистичкој култури. Поставићемо следећа питања: 1. На које континенте се простирала Александрова држава? 2. Који народи су живели у Александровој држави? 3. Који догађај је назван „свадба Европе и Азије“? 4. Када је умро Александар Велики? 5. Због чега се распала Александрова држава? 6. Које државе настају на њеној територији? 7. Како је настала хеленистичка култура? 8. У чему је значај библиотеке у Александрији? 9. Шта је Музеј? 10. Како су изгледали хеленистички градови? 11. Шта је мозаик?

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Пишемо кратке белешке на табли и оцењујемо најактивније ученике. За домаћи задатак задајемо да се одговори на питања и реше задаци на страни 87. *Уџбеника*.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Хеленистичко доба и његова култура

- Македонија, Филип II, Херонеја (338. година пре н. е.)
- Александар Велики (336-323. година пре н. е.)
- Поход на Персију, битке: Граник, Ис, Гаугамела
- Поход на Индију
- Распад државе: Македонија, Сирија, Египат
- Хеленистичка култура

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 24.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Хеленистичко доба и његова култура

Лекција: Хеленизам (стр. 82-87)

ТИП ЧАСА: систематизација

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока и Грчке, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-

последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.10/2.1.1/2.2.1/2.2.2/3.1.3/3.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хеленизам, Александар Велики, Македонија, Филип II, Херонеја, Персија, Граник, Ис, Дарије, Гаугамела, Персеполис, Индија, Индијски океан, Инд, Вавилон, Александрија, Роксана, „свадба Европе и Азије“, хеленистичка култура, Александријска библиотека, Музеј, мозаик.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, износи резултате рада у пару, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Играмо игру *Погоди ко сам?* и читамо текст, а ученици треба да погоде о којој личности је реч. Текст: *Ја сам највећи војсковођа античког света. Васпитавао ме је филозоф Аристотел. Повео сам рат против Персије и победио њену војску у три велике битке. Ослободи сам грчке градове у Малој Азији, Феникију и Египат. Пошто сам заузео персијску престоницу Персеполис, предузео сам поход на исток, али сам морао да се вратим са обала Инда. На ушћу Нила подигао сам величанствен град који је назван мојим именом, али сам за своју престоницу изабрао Вавилон. Ту сам се разболео и умро 323.године пре н.е. Моја држава се потом распала јер се између мојих војсковођа и пријатеља распламсала борба за власт. Погоди ко сам ја!*

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Формирамо парове ученика и дајемо им задатак да на основу текстова, илустрација и карте, писмено у својим свескама, саставе кратку причу о хеленистичком добу и његовој култури.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Неколико парова читају своје приче, а један ученик на карти на 85. страни и на географској карти показује кретање македонске војске и места одигравања главних битака. Наставник ће оценити најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Хеленистичко доба и његова култура

- Игра: Погоди ко сам?

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 25.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Оснивање и успон Рима

Лекција: Оснивање и успон Рима (стр. 96-99)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Грчке и Рима, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.2/1.2.4/2.1.2/2.2.1/2.2.2/3.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Рим, Тибар, Средоземље, Енеја, Ромул, Рем, Алба Лонга, вучица, патрицији, плебејци, робови, краљеви, република, двојица конзула, Сенат, народна скупштина, Италија, Латини, Етрурци, Веји, Тарент, Пир, Епир, Беневент.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује,

оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Са ученицима разговарамо о томе на који су начин Римљани рачунали време, какво је било државно уређење Спарте и Атине и како је завршен Тројански рат. Причамо им о Енеји и његовим потомцима Ромулу и Рему, о оснивању града 753. године пре н. е. Тражимо да ученици анализирају илустрацију Вучица доји Ромула и Рема на страни 96. *Уџбеника*.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Ученици самостално читају одељке: Државно уређење Рима и Друштвено уређење Рима, на 97. страни, а затим их питамо: 1. Како су се делили грађани Рима? 2. Да ли су патрицији и плебејци имали иста политичка права? 3. Ко је у најстарије доба владао Римом? 4. Каково је било државно уређење римске републике? Упознајемо их са римским суседима Латинима и Етрурцима, ратом са Вејом, римским освајањем средње Италије, сукобом са Тарентом, Пиром, освајањем читаве Италије. Тражимо да у *Уџбенику*, на карти на страни 98, пронађу поменуте појмове, а затим да их пронађу и на географској карти Европе.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Написаћемо кратке белешке на табли и оценићемо најактивније ученике. За домаћи задатак задајемо да се одговори на питања и реше задаци на 99. страни *Уџбеника*.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Оснивање и успон Рима

- Ромул и Рем, вучица
- Оснивање Рима- 753. година пре н. е.
- 753-509. године пре н. е- период краљева
- Римска република: двојица конзула, сенат, народна скупштина
- Подела друштва: патрицији, плебејци, робови
- Рат са Етрурцима (Веји)
- Рат са Тарентом (Пир)

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 26.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Оснивање и успон Рима

Лекција: Оснивање и успон Рима (стр. 96-99)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Грчке и Рима, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.2/1.2.4/2.1.2/2.1.6/2.2.1/2.2.2/3.1.1/3.1.3/3.1.6/3.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Рим, Тибар, Средоземље, Енеја, Ромул, Рем, Алба Лонга, вучица, патрицији, плебејци, робови, краљеви, република, двојица конзула, Сенат, народна скупштина, Италија, Латини, Етрурци, Веји, Тарент, Пир, Епир, Беневент.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на

питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Тражимо од ученика да, радећи у паровима, прочитају текст: Етрурци и да анализирају илустрацију изнад њега на страни 98. *Уџбеника*. Затим разговарамо о Етрурцима.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученицима задајемо да писмено, одговарајући у својим свескама ураде 1. задатак на 123. страни *Уџбеника*.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Заједно са ученицима проверавамо како су решили задатак, допуњавамо их и исправљамо. Затим један од ученика чита текст: Гуске спасавају Капитол, на 97. страни и разговарамо о њему. На крају часа оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Оснивање и успон Рима

- Урадити 1. задатак на 123. страни Уџбеника

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 27.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Рим- светска сила старог века

Лекција: Рим као светска сила старог света (стр. 100-103)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, Грчке и Рима, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.4/1.1.6/1.1.8/1.1.9/1.2.1/1.2.4/2.1.6/3.2.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: легија, легионар, дисциплина, Средоземље, Картагина, Феничани, колонија, Тунис, Африка, Сицилија, Шпанија, Пунски ратови, Први пунски рат, Други пунски рат, Трећи пунски рат, Пуни, Ханибал, Галија, река По, Гали, Алпи, Кана, „Римско језеро”, Јулије Цезар, провинција, романизација, Балканско полуострво, Илири, Јадранско море, Дунав, провинција Горња Мезија, провинција Далмација, провинција Панонија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Постављамо питања: када је основан Рим, ко су били Ромул и Рем, какво је било друштвено уређење Рима, какво је било уређење римске републике, како су Римљани освојили Апенинско полуострво.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Поделићемо ученике у групе и задаћемо им задатак да прочитају лекцију из *Уџбеника*, а затим да заједно, користећи текст, илустрације и карте, на странама 100-103, писмено у својим свескама, одговоре на питања и реше задатке на страни 103.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Групе редом одговарају на питања, пореде их, допуњују и исправљају. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Рим- светска сила старог века

- Римска војска
- Пунски ратови (264-146. године пре н. е.)
- Картагина, Ханибал
- Освајање Галије, Јулије Цезар
- Провинције, романизација
- Освајање Балканског полуострва

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 28.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Рим- светска сила старог века

Лекција: Рим као светска сила старог света (стр. 100-103)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, Грчке и Рима, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.4/1.1.6/1.1.8/1.1.9/1.2.1/1.2.4/1.2.5/2.1.1/2.1.4/2.1.6/2.2.1/3.1.6/3.2.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: легија, легионар, дисциплина, Средоземље, Картагина, Феничани, колонија, Тунис, Африка, Сицилија, Шпанија, Пунски ратови, Први пунски рат, Други пунски рат, Трећи пунски рат, Пуни, Ханибал, Галија, река По, Гали, Алпи, Кана, „Римско језеро“, Јулије Цезар, провинција, романизација, Балканско полуострво, Илири, Јадранско море, Дунав, провинција Горња Мезија, провинција Далмација, провинција Панонија.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из историјског извора, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, износи резултате рада у пару, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Од ученика тражимо да прочитају текст: Опремена легионара и анализирају илустрацију „Корњача“ изнад текста на страни 100. у *Уџбенику*. Затим разговарамо о римској војсци.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

На табли записујемо појмове, које ученици преписују. Појмови: легија, Картагина, колонија, Феничани, Тунис, Сицилија, Шпанија, Пуни, Пунски ратови, Ханибал, Галија, Алпи, Кана, „римско језеро“, Јулије Цезар, провинције, романизација, Илири, Горња Мезија, Далмација, Панонија. Затим ученике делимо у парове и задајемо им задатак да сваки пар изабере пет појмова и укратко их писмено објасни. Ако објашњавају географске појмове треба да знају да их покажу на карти у *Уџбенику* и на географској карти Европе.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици читају објашњења појмова и показују географске појмове на географској карти Европе. Затим читамо текст: Ханибал прелази мочваре у долини Арно, на 101. страни, и разговарамо о овом подвигу Ханибалове војске. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Рим- светска сила старог века

- Појмови: легија, Картагина, колонија, Феничани, Тунис, Сицилија, Шпанија, Пуни, Пунски ратови, Ханибал, Галија, Алпи, Кана, „римско језеро“, Јулије Цезар, провинције, романизација, Илири, Горња Мезија, Далмација, Панонија

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 29.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Рим у доба царства

Лекција: Рим у доба царства (стр. 104-108)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, Грчке и Рима, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.1/1.1.9/1.1.10/1.2.4/1.2.7/2.1.6/2.2.3.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: република, принципат, доминат, Октавијан Август, варвари, Дачани, Румунија, Дунав, провинције, Балканско полуострво, Трајан, Ђердапска клисура, Дакија, ширење граница римског царства, доминус, Диоклецијан, порески

систем, Константин Велики, Визант, Босфор, Мраморно море, Црно море, „други Рим“, Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум, Наис, Гамзиград.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Разговарамо са ученицима о римском државном уређењу у доба републике и питамо их у чему је била снага римске државе. Упознајемо их са поделом римског царства на два раздобља: принципат и доминат.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Говоримо ученицима о Октавијану Августу и његовој владавини, а затим они анализирају илустрацију: Скулптуру Октавијана Августа на 104. страни *Уџбеника*. Упознајемо их са Трајаном, ратовима са Дачанима и са стварањем провинције Дакије. Ученици посматрају карту: Римско царство у доба принципата и уочавају римске провинције. Затим говоримо о доминату, Диоклецијану и његовој владавини. Тражимо да увиде разлике између принципата и домината. Упознајемо их са Константином Великим и оснивањем Константинопоља и тражимо да, посматрајући карту на 108. страни *Уџбеника* и географску карту Европе, кажу нешто о положају овог града.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици читају део текста: Централни и северни Балкан под римском влашћу, гласно га препричавају, а затим на карти на 108. страни проналазе градове: Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум и Наис. Написаћемо кратке белешке на табли и оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Рим у доба царства

- Принципат, Октавијан Август (27. год. пре. н. е. - 14. год. н. е.)
- Трајан (98–117. год. н. е.), рат против Дачана
- Доминат, Диоклецијан (284–305. год. н. е.)
- Константин Велики (306–337. год. н. е.), Константинополис
- Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум, Наис

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 30.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Рим у доба царства

Лекција: Рим у доба царства (стр. 104-108)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, Грчке и Рима, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.1/1.2.5/1.2.8/3.1.1/3.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: република, принципат, доминат, Октавијан Август, варвари, Дачани, Румунија, Дунав, провинције, Балканско полуострво, Трајан, Ђердапска

клинсура, Дакија, ширење граница римског царства, доминус, Диоклецијан, порески систем, Константин Велики, Визант, Босфор, Мраморно море, Црно море, „други Рим“, Сирмијум, Сингидунум, Виминацијум, Наис, Гамзиград.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из историјског извора, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, износи резултате групног рада, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Тражимо од ученика да погледају, упореде и анализирају карте из *Уџбеника*, на странама: 102, 106. и 108. и да кажу шта су уочили.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Делимо ученике у групе и задајемо им да одговоре на питања и реше задатке, писмено у својим свескама, на страни 108. *Уџбеника*.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици гласно читају одговоре, пореде их, допуњују и исправљају. Затим читамо текст: Едикт о ценама, на 124. страни и разговарамо о висини цена намирница и о дневницама мајстора и учитеља у Диоклецијаново време. Оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Рим у доба царства

- Одговорити на питања и решити задатке на 108. страни Уџбеника

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 31.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Култура старог Рима

Лекција: Култура старог Рима (стр. 109-113)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи везе и међусобне односе међу најзначајнијим државама Старог истока, Грчке и Рима, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку, схватити променљивост друштвених односа, уочити узроке настанка, успона и падова држава старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе (писмо, календар, Римско право), познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, уочити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.6/1.1.8/1.1.10/1.2.1/1.2.3/1.2.4/2.2.1/2.2.2.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Јупитер, Јунона, Марс, Нептун, Минерва, Вергилије, „Енеида“, Енеја, Троја, правна наука, историја, Тит Ливије, Октавијан Август, Тацит, беседништво, Цицерон, архитектура, форум, славолук, портрет, рељеф, инсуле, терме.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, дели ученике у парове, даје инструкције за рад у паровима, пише на табли, задаје домаћи задатак.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у раду у паровима, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, износи резултате рада у пару.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 5 минута)

Кроз разговор са ученицима подсећамо се која божанства су поштовали стари Грци и које су главне тековине хеленистичке културе.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Упознајемо ученике са римском религијом и божанствима, а затим они одговарају на питање број 3. на страни 122. у *Уџбенику*. Причамо им о римској књижевности и праву и подсећамо се Вергилија и његовог дела “Енеида”. Помињемо правну науку, историју, беседништво, Тита Ливија, Тацита и Цицерона. Разговарамо о ликовним уметностима старог Рима и помињемо: архитектуру, форум, славолук, аквадукт, портрете и рељефе. Тражимо да ученици анализирају илустрације на странама 110-111. Затим им задајемо задатак да у паровима прочитају део текста: Свакодневни живот Римљана и Културни живот провинција централног и северног Балкана, на 112-113. страни.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици у паровима препричавају свакодневни живот Римљана и културни живот балканских провинција, допуњују, постављају питања и дискутују. Написаћемо кратке белешке на табли и оценићемо најактивније ученике. За домаћи ученици треба да одговоре на питања и реше задатке на 113. страни *Уџбеника*.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Култура старог Рима

- Римска божанства: Јупитер, Јунона, Марс, Нептун, Минерва, Аполон
- Вергилије, Цицерон, Тит Ливије, Тацит
- Архитектура: форум, славолук, аквадукт
- „У здравом телу здрав дух“

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 32.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Култура старог Рима

Лекција: Култура старог Рима (стр. 109-113)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, знати да истакне појаву писма као прекретнице у људском развоју, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија у контексту историје старог века, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, знати најзначајнија културна и научна достигнућа старог века која се и данас користе (писмо, календар, Римско право), познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, учити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима, бити у стању да уочи разлике у свакодневном животу људи различитих друштвених група, бити у стању да уочи различитост свакодневице унутар исте друштвене групе (отац породице, жена, дете), бити у стању да направи паралелу са светом у коме живи.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску

карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 2.1.2/2.1.3/2.1.4/3.1.2/3.1.4.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Јупитер, Јунона, Марс, Нептун, Минерва, Вергилије, „Енеида“, Енеја, Троја, правна наука, историја, Тит Ливије, Октавијан Август, Тацит, беседништво, Цицерон, архитектура, форум, славолук, портрет, рељеф, инсуле, терме.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из историјског извора, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, износи резултате групног рада.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Разговарамо са ученицима и тражимо да упореде божанства старих Грка и Римљана, као и њихов свакодневни живот. Читамо текст: Римска гозба, на 112. страни *Уџбеника* и разговарамо о богатству и врстама намирница послуженим на овој трпези.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученике делимо на групе чији је задатак да, користећи илустрације у *Уџбенику*, укратко у писаној форми препричају наставну јединицу: Култура старог Рима. У оквиру групе ученици могу међусобно да поделе задужења тако што ће свако од њих обрадити један одељак наставне јединице.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Групе ученика читају препричани текст, пореде га и допуњују, а наставник ће оценити најактивније међу њима.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Култура старог Рима

- Препричати наставну јединицу Култура старог Рима

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 33.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Појава и ширење хришћанства

Лекција: Хришћанство (стр. 114-116)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквири старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, знати када и где је настало хришћанство и основне одлике његовог историјског развоја, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија и хришћанства у контексту историје старог века, моћи да уочи основне карактеристике процеса христјанизације, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.5/1.1.6/1.1.8/1.1.9/1.1.10/1.2.1/1.2.4/2.1.4.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хришћанство, Исус Христос, Витлејем, Октавијан Август, Палестина, Бог, апостоли, Јудеја, Понтије Пилат, Јерусалим, Голгота, васкрсење, Библија, Стари завет, Нови завет, Јеванђеље, прогони хришћана, Нерон, Диоклецијан, Константин Велики, Милански едикт, паганство, Теодосије I, забрана поштовања паганских богова.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, чита одломак из литературе, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Питамо ученике: која су најзначајнија грчка и римска божанства, како су Грци и Римљани замишљали своје богове, који народ је створио прву једнобожачку (монотеистичку) религију, које још једнобожачке религије знају, како ми данас рачунамо време, шта је хришћанска ера.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Наглас читамо прва два одељка лекције: Исус Христос и Хришћанско учење, на странама 114-115. *Уџбеника*, прекидајући читање питањима и објашњењима непознатих појмова. Ученике упознајемо са ширењем хришћанства у Римском царству и објашњавамо им разлоге прогона хришћана. Затим ће један од ученика гласно прочитати следећа два одељка лекције: Прогони хришћана и Победа хришћанства. Постављамо следећа питања: 1. Зашто је цар Нерон прогонио хришћане? 2. На које су све начине мучени хришћани? 3. Како се звао последњи римски цар који је прогонио хришћане? 4. Ко је донео Милански едикт и када? 5. Због чега је значајан Милански едикт? 6. Када је хришћанство постало једина званична религија Римског царства?

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Тражимо да ученици на картама у *Уџбенику*, на странама 106. и 108. пронађу Витлејем, Јерусалим, Јудеју. Записаћемо кратке белешке на табли и оценићемо најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Појава и ширење хришћанства

- Исус Христос- хришћанство
- Дванаест апостола (ученика)
- 33. година н. е.- Христово распеће и васкрснуће
- Библија: Стари и Нови завет
- Прогони хришћана- Нерон, Диоклецијан
- 313. година н. е.- Милански едикт, Константин Велики
- 391. година н. е.- Теодосије I забрањује веровање у паганске богове

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 34.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Појава и ширење хришћанства

Лекција: Хришћанство (стр. 114-116)

ТИП ЧАСА: утврђивање

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, умети да разликује монотеизам од политеизма, знати када и где је настало хришћанство и основне одлике његовог историјског развоја, бити у стању да уочи политичке и друштвене везе и односе између политеистичких религија и хришћанства у контексту историје старог века, моћи да уочи основне карактеристике процеса христијанизације, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у

стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.7/2.1.1/2.1.6/3.1.3.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: хришћанство, Исус Христос, Витлејем, Октавијан Август, Палестина, Бог, апостоли, Јудеја, Понтије Пилат, Јерусалим, Голгота, васкрсење, Библија, Стари завет, Нови завет, Јеванђеље, прогони хришћана, Нерон, Диоклецијан, Константин Велики, Милански едикт, паганство, Теодосије I, забрана поштовања паганских богова.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, дели ученике у групе, даје инструкције за рад у групама, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, одговара на питања, поставља питања, учествује у групном раду, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, описује илустрације и фотографије, износи резултате групног рада, показује на историјској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Тражимо од ученика да из *Уџбеника* усмено одговоре на питања и реше задатке, број 3, на 122. страни. Затим разговарамо о седам хришћанских врлина.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученике делимо у групе и задајемо им да, писмено у својим свескама, одговоре на питања и реше задатке на 116. страни.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Ученици гласно одговарају на питања, пореде их, допуњују и исправљају. Један од ученика гласно ће прочитати текст: Символи раног хришћанства, а затим тражимо да те симболе наброје и анализирају их. На крају часа наставник ће оценити најактивније ученике.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Појава и ширење хришћанства

- Одговорити на питања и решити задатке на 116. страни Уџбеника

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 35.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Пропаст и пад Западног римског царства

Лекција: Пропаст античког света (стр. 117-119)

ТИП ЧАСА: обрада

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, разумети предмет проучавања историјске науке.

Разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора: Ученик ће: знати шта су историјски извори, знати да наброји и опише различите врсте историјских извора, умети да у свом окружењу препозна остатке епохе старог века, знати да се исти извор може на различите начине интерпретирати, разумети потребу критичког приступа историјским изворима.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да уочи сличности и разлике међу различитим облицима државног уређења исте епохе, бити у стању да уочи основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века.

Разумевање представа о свету и начину живота људи у старом веку и њихове условљености политичким, друштвеним и културним приликама: Ученик ће: познавати основне одлике свакодневног живота људи у старом веку, учити условљеност свакодневног живота политичким, културним, привредним и верским утицајима.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет. Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.1.5/1.1.9/1.1.10/1.2.1/1.2.4/2.1.2/2.1.6/3.1.1.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: варвари, Рајна, Дунав, Велика сеоба народа, Хуни, Врата народа, Урал, Каспијско језеро, Црно море, Готи, цар Валенс, Хадријанополис, подела Римског царства, Теодосије I, Западно римско царство, Источно римско царство, Византија, Атила- Бич божији, Каталаунска поља, Вандали, вандализам, пад Западног римског царства, Франци.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, предаје, објашњава, препричава, тумачи непознате појмове, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, бележи непознате појмове, бележи кључне појмове, подвлачи делове текста, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Тражимо од ученика да се уз помоћ карте у *Уџбенику*, на 108. страни, подсети које је територије Римско царство обухватало у доба домината. Упознајемо их са нападима варвара на Римско царство, са Хунима и Великом сеобом народа и на географској карти Европе им показујемо Врата народа.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 20 минута)

Ученици читају текст: Атила, на 119. страни а затим о њему разговарамо. Говоримо им о насељавању варвара на римској територији, о Готима, бици код Хадријанополиса, подели Римског царства 395. године, Хунима, боју на Каталаунским пољима, Вандалима, Францима и пропасти Западног римског царства 476. године. Тражимо од ученика да у *Уџбенику* на карти, на 108. страни пронађу места поменутих битака и да погледају границу између Источног и Западног римског царства.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 15 минута)

Записаћемо на табли кратке белешке, а затим ћемо тражити да ученици усмено одговоре на питања и реше задатке на 119. страни. Оценићемо најактивније међу њима.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Пропаст и пад Западног римског царства

- 375. година н. е- Велика сеоба народа, Хуни
- Готи, битка код Хадријанополиса (378. године н. е.)
- 395. године н. е. Римско царство је подељено (Западно и Источно)
- 451. година н. е- битка на Каталаунским пољима
- Вандали, вандализам
- 476. година н. е- пад Западног римског царства

ПРЕДМЕТ: Историја
НАСТАВНИК:
РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:
НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ: СТАРИ ВЕК
БРОЈ ЧАСА: 36.

НАЗИВ НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ: Стари Рим

Лекције: Оснивање и успон Рима (стр. 96-99), Рим као светска сила старог света (стр. 100-103), Рим у доба царства (стр. 104-108), Култура старог Рима (стр. 109-113), Хришћанство (стр. 114-116), Пропаст античког света (стр. 117-119)

ТИП ЧАСА: систематизација

ОБЛИК РАДА: комбиновани

МЕТОДА РАДА: комбинована

ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ (РЕЗУЛТАТИ) ЧАСА:

Разумевање историјског времена и упознавање са основним појмовима и методама историјске науке: Ученик ће: знати шта означавају термини хронологија, датум, ера, пре наше ере, наша ера, пре/после Христа, знати да смести историјске догађаје на временској ленти, разумети предмет проучавања историјске науке.

Упознавање са временским и просторним оквирима епохе старог века: Ученик ће: знати временске оквире старог века, знати време трајања старог века, умети да на историјској карти покаже државе и народе који су обележили епоху старог века.

Стицање основних знања о друштвеној и државној структури епохе старог века: Ученик ће: знати основне карактеристике државног уређења старог века, бити у стању да препозна којим су државама припадале области на којима ми данас живимо, знати основне категорије друштва у старом веку.

Разумевање основних обележја религије и културе, њихове међузависности и утицаја на друштво, државу и појединца епохе старог века: Ученик ће: знати основне одлике религија старог века, знати када и где је настало хришћанство и основне одлике његовог историјског развоја, моћи да уочи основне карактеристике процеса христијанизације, познавати основне одлике културе старог века, разликовати културна подручја старог века и бити у стању да их повеже са одговарајућим религијама, познавати најзначајније споменике старог века, бити способан да уочи вредност културног наслеђа старог века и његов значај за разумевање савремене културе.

Уочавање међузависности појединца, друштва и културе којој припада: Ученик ће: знати знамените личности старог века, бити у стању да схвати чиме су те личности обележиле своју епоху, моћи да разуме улогу личности у историјској епохи старог века, моћи да разуме утицај друштва, религије и културе на формирање личности.

Развијање свести о националној припадности, као и припадности широј заједници – Балкан, Европа, Медитеран, свет: Ученик ће: развијати свест о националној припадности, развијати позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури, поштовати традицију и културу других народа.

Оспособљавање ученика за самостално учење и истраживање: Ученик ће: знати да смести историјски догађај на временској ленти, умети да користи знање других научних области и да их примењује при изучавању историјског процеса, бити у стању да разликује битно од небитног, бити у стању да користи историјску и географску карту, знати да разликује узрок и повод неког догађаја, бити у стању да уочи узрочно-последичне односе, бити у стању да доноси вредносне процене, бити оспособљен за рад у паровима, бити оспособљен за групни рад, умети да води аргументовани дијалог.

СТАНДАРДИ: 1.2.1/1.2.5/1.2.6/2.1.1/2.1.6/2.2.1/3.1.3/3.1.6.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: вучица, Ромул, Рем, Италија, Енеја, Латини, патрицији, плебејци, робови, краљеви, Сенат, народна скупштина, конзули, Етрурци, Тарент, Грци, Пунски ратови, Картагина, принципат, доминат, римски богови, Тит Ливије, Тацит, хришћанство, Велика сеоба народа, Хуни, подела Римског царства, пропаст Западног римског царства, провинције: Горња Мезија, Панонија, Далмација, градови: Сирмијум, Наис, Виминацијум.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема час, одабира литературу, препоручује литературу, одабира и користи историјске карте, одабира и користи географске карте, одабира и користи наставна средства, објашњава, поставља питања, одговара на питања, процењује, вреднује, оцењује, користи историјске карте, даје инструкције за рад, пише на табли, показује на историјској карти, показује на географској карти.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: активно слуша, преписује са табле, користи историјске карте, користи географску карту, одговара на питања, поставља питања, индивидуално обавља задатак, користи уџбеник, препричава, показује на историјској карти, показује на географској карти.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: текстуална, визуелна.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 10 минута)

Подсећамо ученике на периодизацију римске историје и заједно анализирамо ленту времена на 124. страни *Уџбеника*.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (предвиђено време 25 минута)

Ученицима постављамо следећа питања и задатке, на која ће они одговорати усмено. Питања: 1. Како, када и где је основан Рим? 2. Од кога су, према предању, Римљани водили порекло? 3. Како се делило становништво старог Рима? 4. Ко је у најстарије доба владао Римом? 5. Опишите државно уређење Рима у доба републике. 6. Како је настао израз- „Пирова победа“ и на шта се он односи? 7. Ко су били Пуни? 8. Која је основна јединица римске војске? 9. Шта је принципат, а шта доминат? 10. Која су божанства поштовали Римљани? 11. Ко су били Тит Ливије и Тацит? 12. Опишите изглед једног римског града. 13. Када и где се јавило хришћанство? 14. Шта је то: Велика сеоба народа? 15. Када је и због чега подељено Римско царство? 16. Када је пропало Западно римско царство? 17. Наведите римске провинције на тлу данашње Србије. 18. Наведите најзначајније римске градове који су се налазили на територији данашње Србије.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАС: (предвиђено време 10 минута)

Ученици ће гласно дати одговоре на 1. и 2. питање на 121. страни, а затим ће на карти на 108. страни и на географској карти Европе показују најважније географске појмове везане за римску историју.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ:

Стари Рим

- Периодизација римске историје:

1. доба краљева,
2. доба републике,
3. доба царства (принципат и доминат)